

דלא אשתתב ביה פירוּדא. וכלהו לשבתא קיימין,
 דהא כל הני דרגין שבע דקאמרן, רזא איהו. כמה
 דאת אמר, (אסתר ב) ואת שבע הנערות הראיות לתת
 לה מבית המלך וגו'. ועל דא שבע פרות יפות
 מראה, ולקבל דא כתיב שבעת הסריסים המשרתים
 את פני המלך וגו'.

רבי יצחק אמר, שבע פרות הטובות, דרגין אינון
 עלאין על אחרנין. ושבע הפרות הרעות, דרגין
 אחרנין דלתתא. אלין מסטרא דקדושה, ואלין
 מסטרא דמסאבא.

שבע השבלים, רבי יהודה אמר, אלין קדמאי אינון
 טבין, בגין דאינון מסטרא דימינא דכתיב
 ביה פי טוב. ואלין בישיין אינון לתתא מנייהו. שבע
 השבלים אינון מסטרא דדכיו, ואלין מסטרא

לשון הקודש

רבי יצחק אמר, שבע הפרות הטובות
 הם דרגות עליונות על האחרות, ושבע
 הפרות הרעות – הדרגות האחרות
 שלמטה. אלו מצד הקדושה, ואלו מצד
 המסאבא.

שבע השבלים – רבי יהודה אמר, אלו
 הראשונות הן טובות, משום שהן מצד
 הימין שפתיב בו פי טוב, ואלו הרעים
 הם למטה מהם. שבע השבלים הן מצד

יפות מראה ובריאת בשר. ותרגינה
 באהו, בחבור ואחנה, שאין נמצא בהם
 פרוד וכלם לשבח עומדים. שהנה כל
 שבע הדרגות הללו שאמרנו הוא סוד,
 כמו שנאמר (אסתר ב) ואת שבע הנערות
 הראיות לתת לה מבית המלך וגו'. ועל
 בן שבע פרות יפות מראה, וכנגד זה
 כתוב שבעת הסריסים המשרתים את
 פני המלך וגו'.

דמִסְאֵבוּ, וּבְלָחוּ דְרַגִּין קַיִימִין אֱלִין עַל אֱלִין, וְאֱלִין
לְקַבֵּל אֱלִין, וּבְלָחוּ קָא חֲמָא פִרְעָה בְחֵלְמִיָּה.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי לְהָהוּא חֲיִיבָא דְפִרְעָה
אֲחֻזִּין לִיה פֶּל חַיִּי. אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה,
בְּנִזְוָא דְלָחוּן חֲמָא. דְכַמְּה דְרַגִּין עַל דְרַגִּין, אֱלִין
לְקַבֵּל אֱלִין, וְאֱלִין עַל אֱלִין, וְאִיהוּ חֲמָא בְּאִינוּן
דְרַגִּין דְלִתְתָּא.

וְהָא תַּנִּינָן, דְהָא כְּמָה דְאִיהוּ בַר נֶשׁ, הָכִי אֲחֻזִּין
לִיה בְּחֵלְמִיָּה, וְהָכִי חַמִּי. וְנִשְׁמַתָּא הָכִי סְלִקַת
לְאַשְׁתְּמוּדְעָא. פֶּל חַד וְחַד בְּפּוּם דְרַגִּיָּה בְּדָקָא חַזִּי
לִיה, וּבְגִין כֶּךָ פִרְעָה חֲמָא בְּדָקָא חַזִּי לִיה, וְלֹא יִתִּיר:

וְיַהֲיִי מִקְצֵן וְגו', רַבִּי חֲזַקְיָה פִתַּח וְאָמַר, (קהלת ג) לְכֹל
זְמַן וְעֵת לְכֹל חֲפִץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. תָּא חַזִּי, פֶּל
מַה דְעֵבֵד קִדְשָׁא בְרִידָה הוּא לְתַתָּא, לְכֹלֵא שְׁוֵי זְמַנָּא

לשון הקודש

שְׁלֵמָה.

וְחֵיבָא שְׁנִינוּ, שְׁהָרִי כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאָדָם,
כֶּךָ מִרְאִים לוֹ בְּחֵלְמוֹ, וְכֶךָ רוּאָה, וְכֶךָ
הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְהַבִּיר, פֶּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּפִי דְרַגְתָּו כְּרָאוּי לוֹ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ פִרְעָה
רָאָה כְּרָאוּי לוֹ, וְלֹא יוֹתֵר.

וְיַהֲיִי מִקְצֵן וְגו'. רַבִּי חֲזַקְיָה פִתַּח וְאָמַר,
(קהלת ג) לְכֹל זְמַן וְעֵת לְכֹל חֲפִץ תַּחַת

הַשָּׁמַיִם, וְאֵלּוּ מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְכֹל
הַדְּרָגוֹת עוֹמְדוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ וְאֵלּוּ בְּנִגְד
אֵלּוּ, וְאֵת כֻּלָּם רָאָה פִרְעָה בְּחֵלְמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי לְאֹתוֹ פִרְעָה
הִרְשָׁע הִרְאוּ לוֹ אֵת כֹּל אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ
רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹתֶם רָאָה, שְׁפִמָּה
דְרַגּוֹת עַל דְרַגּוֹת אֵלּוּ בְּנִגְד אֵלּוּ וְאֵלּוּ
עַל אֵלּוּ, וְהוּא רָאָה בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת

וְזָמַן קָצוּב. וְזָמַן שְׁנֵי לְנִהוּרָא וְלַחְשׁוּכָא, וְזָמַן שְׁנֵי
 לְנִהוּרָא דְשָׂאָר עַמּוּן, דְּאִינוּן שְׁלֹטִין תְּשִׁתָּא עַל
 עֲלָמָא. וְזָמַן שְׁנֵי לַחְשׁוּכָא, דְּאִיהוּ גְלוּתָא דִּישְׂרָאֵל
 תַּחְתּוּת שְׁלֹטְנוּתָא דְלַהוּן. וְזָמַן שְׁנֵי קֳדָשׁ בְּרִידָּהּ הוּא
 לְכֻלָּא, בְּגִין כְּדָּ לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חֲפִיץ. מָאִי וְעַת
 לְכָל חֲפִיץ. וְזָמַן וְעַדָּן הוּא לְכֻלָּא, לְכָל הַהוּא רְעוּתָא
 דְאַשְׁתַּבַּח לְתַתָּא.

דְּבַר אַחַר וְעַת לְכָל חֲפִיץ, מָאִי עַת. כְּדַכְתִּיב, (תהלים
 קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לִי הִפְרוּ תוֹרֹתֶיךָ. וְכַתִּיב, (ויקרא יז)
 וְאֵל יָבֹא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִיהוּ דְרַגְנָא מְזַמְנָא,
 וְהָא אוֹקְמוּתָּהּ. וּבְגִין כְּדָּ עַת אִיהוּ מְזַמְנָא, לְכָל חֲפִיץ
 תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים, מִסְטָרָא
 דְתַהוּא קִיץ דְחֻשְׁדָּ חָמָא פְּרַעַה בְּחַלְמוּתָּהּ, וּמִתַּמָּן יָדַע
 וְאַתְגְּלִי לִיהַּ הַהוּא חֲלָמָא.

לשון הקודש

דְּבַר אַחַר וְעַת לְכָל חֲפִיץ – מַה זֶה עַת?
 כְּכַתוּב (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לַה' הִפְרוּ
 תוֹרֹתֶיךָ. וְכַתוּב (ויקרא יז) וְאֵל יָבֹא בְּכָל עַת
 אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְהִיא הַדְרָגָה הַמְּמַנָּה, וְהִנְהָ
 פְּרִשׁוּתָּהּ. וּמִשׁוּם כְּדָּ עַת הוּא הַמְּמַנָּה לְכָל
 חֲפִיץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים
 יָמִים, מִהַצֵּד שֶׁל אוֹתוֹ קִיץ דְחֻשְׁדָּ רָאָה
 פְּרַעַה בְּחַלּוּמוֹ, וּמִשָּׁם יָדַע וְהַתְגַּלָּה לוֹ
 אוֹתוֹ הַחֲלוּם.

הַשָּׁמַיִם. בֵּא רְאָה, כָּל מַה שְׁעוֹשֶׂה
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, לְכָל שֵׁם עַת
 וְזָמַן קָצוּב. שֵׁם זְמַן לְאוֹר וְלַחֲשָׁדָּה, שֵׁם זְמַן
 לְאוֹר שֶׁל שָׂאָר הָעַמּוּם, שֶׁהֵם שׁוֹלְטִים
 עֲבָשׁוּ עַל הָעוֹלָם, וְזָמַן שֵׁם לַחֲשָׁבָה,
 שֶׁהִיא הַגְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּחַת שְׁלֹטוֹנָם.
 זְמַן שֵׁם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל, וּמִשׁוּם
 כְּדָּ לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חֲפִיץ. מַה זֶה וְעַת
 לְכָל חֲפִיץ? זְמַן וְעַדָּן הוּא לְכָל, לְכָל אוֹתוֹ
 הַרְצוֹן שְׁנִמְצָא לְמַטָּה.

וְיְהִי בַבֶּקֶר וַתִּפְּעֵם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל
 תַּרְטָמֵי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל חֲכַמֵּיהָ וְגו'. וַתִּפְּעֵם
 רוּחוֹ. מָאֵי וַתִּפְּעֵם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָאֵל אוֹקְמוּהָ
 בְּפִרְעָה כְּתִיב וַתִּפְּעֵם, וּבְנִבּוּכַדְנֶצַּר כְּתִיב, (דניאל ב)
 וַתִּתְּפָעֵם, וְאוֹקְמוּהָ דְהָא בְּפִרְעָה כְּתִיב וַתִּפְּעֵם,
 בְּגִין דְּהוּהּ יָדַע חֲלָמָא, וּפְשָׁרָא לָא הוּהּ יָדַע,
 אֲבָל נְבוּכַדְנֶצַּר, חָמָא חֲלָמָא, וְחָמָא פְשָׁרָא,
 וְאֶתְנַשִּׁי כְּלָא מֵנִיָּה.

אֲבָל תָּא חַזִּי, וַתִּפְּעֵם רוּחוֹ, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (שופטים
 ג) לְפַעְמוֹ, דְּהוּהּ אֶתִּי רוּחָא וְאֶזִּיל, וְאֶתִּי
 וְאֶזִּיל. וְלֹא הוּהּ מִתִּישְׁבָּא עֲמִיָּה עַדִּין כְּדָקָא יָאוּת.
 וְעַל דָּא כְּתִיב, (שופטים יג) וַתַּחַל רוּחַ יי לְפַעְמוֹ, דְּכַדִּין
 הוּהּ שִׁירוּתָא. אֲנֹף הָבָא רוּחִיָּה אֶתְעַר בֵּיהּ, וְאֶזִּיל
 וְאֶתְעַר, וְלֹא הוּהּ מִתִּישְׁבָּא עֲמִיָּה לְמַנְדַּע. נְבוּכַדְנֶצַּר

לשון הקודש

מִמְנוּ.

אֲבָל בֵּא רְאָה, וַתִּפְּעֵם רוּחוֹ, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (שופטים יג) לְפַעְמוֹ, שְׁהִיְתָה הָרוּחַ
 בָּאָה וְהוֹלְכֶת וּבָאָה וְהוֹלְכֶת וְלֹא הִיְתָה
 מִתִּישְׁבֶּת עִמּוֹ עַדִּין כְּרֹאֵי, וְעַל כֵּן כְּתוּב
 (שם) וַתַּחַל רוּחַ ה' לְפַעְמוֹ, שְׁאֵז הִיְתָה
 הָרֵאשִׁית. אֲנֹף כְּאֵן רוּחוֹ הִתְעוֹרְרָה בּוֹ,
 וְהִלָּךְ וְהִתְעוֹרַר, וְלֹא הִיְתָה מִישְׁבֶּת עִמּוֹ
 לְדַעַת. נְבוּכַדְנֶצַּר וַתִּתְּפָעֵם רוּחוֹ,

וְיְהִי בַבֶּקֶר וַתִּפְּעֵם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא
 אֶת כָּל תַּרְטָמֵי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל חֲכַמֵּיהָ
 וְגו'. וַתִּפְּעֵם רוּחוֹ, מָה זֶה וַתִּפְּעֵם? רַבִּי
 יוֹסִי אָמַר, הִנֵּה פְרָשׁוּהָ שְׁבִפְרְעָה כְּתוּב
 וַתִּפְּעֵם, וּבְנִבּוּכַדְנֶצַּר כְּתוּב (דניאל ב)
 וַתִּתְּפָעֵם, וּבְאֵרוּהָ שְׁחִנָּה בְּפִרְעָה כְּתוּב
 וַתִּפְּעֵם מִשׁוּם שְׁהִיָּה יוֹדַע אֶת הַחֲלוּם,
 וְהִפְתְּרוֹן לֹא הִיָּה יוֹדַע, אֲבָל נְבוּכַדְנֶצַּר
 רָאָה הַחֲלוּם וְרָאָה הִפְתְּרוֹן, וְהִכַּל נִשְׁכַּח

וּתְתַפְּעֵם רוּחוֹ, בְּאַתְּעֲרוּתָא הָוָה אֲתַעַר עַל חַד תִּרְיוֹן,
 תִּיבִין וְאֲזִלִּין וְתִיבִין, וְדָא הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר
 כד) כְּפַעַם כְּפַעַם. פַּעַם בְּהַאי, (דף קצד ע"ב) וּפַעַם בְּהַאי,
 וְלֹא מִתִּישְׁבֵּא דַעֲתִיָּה וְרוּחִיָּה.

וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרָטוּמֵי מִצְרַיִם, אֵלָיו
 חֲרָשִׁין. וְאֵת כָּל חֲכָמֵיהּ, אֵלָיו חֲפִימִין
 בְּטִיירָא, וְכִלְהוּ הוּוּ מִסְתַּכְּלָן לְמַנְדַּע וְלֹא
 יכִילוּ לְאַדְבָּקָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַף עַל גַּב דְּאַתְמָר דְּלֹא אֲחֻזִּין
 לִיָּה לְבַר נָשׁ אֶלָּא בְּהַחֲוָא דְרָגָא דִּילִיָּה, שְׂאֵנִי
 לְמַלְכִים, דְּאַחֻזִּין לֹוֹן מַלְיוֹן עַלְאִין, וּמִשְׁנֵינִין מִבְּנֵי נִשְׂאָ
 אַחְרַנִּין. כְּמָה דְּמַלְפָּא דְרָגִיָּה עַלְאָה עַל כָּל שְׂאָר
 אַחְרַנִּין, חָבִי נָמִי אֲחֻזִּיָּאוּ לִיָּה בְּדְרָגָא עַלְאָה עַל כָּל
 שְׂאָר אַחְרַנִּין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֶת אֲשֶׁר הָאֵלֵהִים

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַף עַל גַּב שְׁנַאֲמַר
 שְׂאִין מְרָאִים לְאָדָם אֶלָּא בְּאוּתָהּ
 הַדְרָגָה שְׁלוֹ – שׁוּנָה אֶצֶל הַמַּלְכִים,
 שְׁמְרָאִים לְהֵם דְּכָרִים עֲלִיוֹנִים וּמִשְׁנֵים
 מִבְּנֵי אָדָם אַחְרִים. כְּמוֹ שְׁמַלְדֵי דְרָגָתוֹ
 עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שְׂאָר הָאַחְרִים, כִּדְ גַּם
 מְרָאִים לוֹ בְּדְרָגָה עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שְׂאָר
 הָאַחְרִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר אֶת אֲשֶׁר

בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הָיָה מִתְּעוֹרֵר עַל כָּל אַחַד
 פַּעַמִּים, שְׂבִים וְהוֹלְכִים וְשְׂבִים. וְזֶהוּ כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (במדבר כד) כְּפַעַם כְּפַעַם, פַּעַם בְּזֶה
 וּפַעַם בְּזֶה, וְלֹא מִתִּישְׁבֵּת דַּעֲתוֹ וְרוּחוֹ.
 וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרָטוּמֵי מִצְרַיִם –
 אֵלֹו הַמְּכַשְׁפִּים. וְאֵת כָּל חֲכָמֵיהּ – אֵלֹו
 חֲכָמֵי הַמְּזוֹלוֹת. וְכֻלָּם הָיוּ מִסְתַּכְּלִים
 לְדַעַת וְלֹא יָכְלוּ לְהַשִּׁיג.

עוֹשֶׂה הַרְאָה אֶת פְּרַעְה. אֲבָל לְשָׂאָר בְּנֵי נִשְׂא, לָא
גְּלִי לֹון קְדָשָׁא בְּרִידָּ הוּא מַה דְּאִיחוּ עֶבֶד, בַּר
לְנַבִּיאֵי אוּ לְחַסִּידֵי אוּ לְחַפְיָמֵי דְרָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חָזִי, כְּתִיב, אוֹתִי הֵשִׁיב עַל פְּנֵי וְאוֹתוֹ תִּלָּה,
מִכָּאן דְּחֻלְמָא אָזִיל בְּתַר פִּישְׁרָא. הֵשִׁיב עַל
פְּנֵי מָאן, אֵלָא דָּא יוֹסֵף. וְאוֹתוֹ תִּלָּה, בְּהַהוּא פִּישְׁרָא
דְּקָא פֶּשֶׁר לִיה, וּכְתִיב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה:

וַיִּשְׁלַח פְּרַעְה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיעֵהוּ מִן הַבּוֹר
וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) רוֹצֵה
יְי אֶת יְרָאִיו אֶת הַמְּיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. כַּמָּה קְדָשָׁא בְּרִידָּ
הוּא, אֲתַרְעֵי בְּהוּ בְּצַדִּיקָא, בְּגִין דְּצַדִּיקָא אֵינּוּן
עֶבְדִּין (שְׁלָמָא וְעַבְדֵי) שְׁלָמָא לְעֵילָא, וְעַבְדֵי שְׁלָמָה לְתַתָּא,
וְאֲעֵלִין כַּלָּה כְּבַעֲלָהּ. וּבְגִין כַּךְ קְדָשָׁא בְּרִידָּ הוּא

לשון הקודש

שְׁפַתֵּר לוּ, וּכְתוּב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ
כֵּן הָיָה.

וַיִּשְׁלַח פְּרַעְה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיעֵהוּ
מִן הַבּוֹר וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר,
(תהלים קמז) רוֹצֵה ה' אֶת יְרָאִיו אֶת
הַמְּיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. כַּמָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְתַרְצֵה בְּצַדִּיקִים, מְשׁוּם
שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם עוֹשִׂים וְשָׁלוֹם וְעוֹשִׂים
שָׁלוֹם לְמַעַלָּה וְעוֹשִׂים שָׁלוֹם לְמַטָּה,

הַאֲלֵהִים עֹשֶׂה הַרְאָה אֶת פְּרַעְה, אֲבָל
לְשָׂאָר בְּנֵי הָאָדָם אֵין מְגַלָּה לְהֵם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה,
פֶּרֶט לְנַבִּיאִים אוּ לְחַסִּידִים אוּ לְחַכְמֵי
הַדּוֹר, וְהִגֵּה פֶּרֶשׁוּתָּהּ.

כַּאֲ רָאָה, כְּתוּב אוֹתִי הֵשִׁיב עַל פְּנֵי
וְאוֹתוֹ תִּלָּה. מִכָּאן שֶׁהַחֲלוֹם הוֹלֵךְ אַחַר
הַפְּתָרוֹן. מִי הֵשִׁיב עַל כֵּנִי? אֵלָא זֶה
יוֹסֵף. וְאוֹתוֹ תִּלָּה - בְּאוֹתוֹ הַפְּתָרוֹן

אֶתְרָעִי בְּהוּ, בְּאֵנוֹן דְּדַחֲלִין לִיָּה וְעַבְדִּין רְעוּתִיָּה.

לְמִיַּחֲלִים לְחַסְדּוֹ, מָאן אֵינוֹן מִיַּחֲלִים לְחַסְדּוֹ. הַוִּי
 אִימָא אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא
 בְּלִילִיָּא, וְאַשְׁתַּתְּפוּ בְּחַדֵּי שְׂכִינְתָּא. וְכַד אָתִי צַפְרָא,
 אֵינוֹן מְחַבָּאן לְחַסְדּוֹ. וְהָא אוּקְמוּתָא, בְּזִמְנָא דְּבַר נֶשֶׁ
 אֲשֶׁתִּדְּל בְּאוּרִייתָא בְּלִילִיָּא, חוּטָא דְּחַסְדֵּי אֶתְמַשִּׁיךְ
 עֲלֵיהּ בִּימְמָא. כְּדַכְתִּיב, (תהלים מב) יוֹמָם יַצֹּה יְיָ חַסְדּוֹ
 וּבְלַיְלָה שִׁירָה עַמִּי. מָאן טַעְמָא יוֹמָם יַצֹּה יְיָ חַסְדּוֹ,
 מִשּׁוּם דְּבְלַיְלָה שִׁירָה עַמִּי. וּבְגִין כֶּךָ רוּצָה יְיָ אֶת
 יִרְאָיו כְּתִיב, וְלֹא בִירָאָיו. כְּמָאן דְּרָעִי בְּרְעוּתִיָּה
 לְאַחֲרָא, וְאַתְרָעִי לִיָּה לְאַתְפִּיסָא בְּחַדֵּיהּ. וּבְגִין כֶּךָ
 רוּצָה יְיָ אֶת יִרְאָיו, וְלֹא בִירָאָיו.

כְּגוֹזְנָא דָּא, יוֹסֵף הָהּ עָצִיב בְּעַצְבוֹ דְּרוּחָא,

לשון הקודש

נִמְשָׁךְ עָלָיו בַּיּוֹם, כְּפִתּוּב (שם מב) יוֹמָם
 יַצֹּה ה' חַסְדּוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עַמִּי. מָה
 הַטַּעַם יוֹמָם יַצֹּה ה' חַסְדּוֹ? מִשּׁוּם
 שְׂבַלְיָה שִׁירָה עַמִּי. וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב
 רוּצָה ה' אֶת יִרְאָיו, וְלֹא בִירָאָיו. כְּמִי
 שְׂרוּצָה בְּרַצוֹנוֹ אֶת הָאֲחֵר וּמִתְרַצָּה לוֹ
 לְהַתְפִּיֵס עִמוֹ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ רוּצָה ה' אֶת
 יִרְאָיו וְלֹא בִירָאָיו.

כְּמָן בְּן יוֹסֵף הָיָה עָצוּב בְּעַצֵּב הַרוּחַ

וּמְכַנְיָסִים כְּלָה לְבַעֲלָהּ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצָּה בָּהֶם בְּאוֹתָם
 שִׁירָאִים מִמֶּנּוּ וְעוֹשִׂים אֶת רַצוֹנוֹ.

לְמִיַּחֲלִים לְחַסְדּוֹ, מִי הֵם הַמִּיַּחֲלִים
 לְחַסְדּוֹ? הֲוֵה אוּמַר, אוֹתָם שְׂמִשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה בְּלַיְלָה וּמִשְׁתַּתְּפִים עִם
 הַשְּׂכִינָה. וּכְשֶׁבֵּא הַבִּקְרָר, הֵם מְצַפִּים
 לְחַסְדּוֹ, וְהָרִי בְּאֵרוּהּ, בְּזִמְן שְׂאָדָם
 מִשְׁתַּדְּל בַּתּוֹרָה בְּלַיְלָה, חוּטָא שֶׁל חַסְדֵּי

בְּעֵצֵבוֹ דְּלִבָּא, דְּהָוָה אָסִיר תַּמָּן. בֵּינוֹן דְּשִׁדְר פְּרַעָה
בְּגִינְיָה, מַה כְּתִיב. וַיִּרְיָצוּהוּ, אֶת־פְּנִיָסוֹ לִיָּה וְאֶחָדְרוּ
לִיָּה מְלִין דְּחֻדָּוָה, מְלִין לְמַחְדֵי לִבָּא, בְּגִין דְּהָוָה עָצִיב
מִן בִּירָא. תָּא תָּזִי, בְּקַדְמִיתָא נָפֹל בְּבִירָא, בְּבִירָא
אֶסְתַּלַּק לְבַתָּר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַד לָא אִירַע לְיוֹסֵף הֵתוּא
עוֹבְדָא, לָא אֶקְרִי צְדִיק. בֵּינוֹן דְּנָטַר הֵתוּא
בְרִית קַיָּמָא, אֶקְרִי צְדִיק. וְהֵתוּא דְרָנָא דְבְרִית
קַדִּישָׁא אֶתְעַטַר בְּחֵדִיָּה, וּמְאִי דְהָוָה (עֲבִיד) בְּבוֹר
בְּקַדְמִיתָא, אֶסְתַּלַּק בְּחֵדִיָּה, וּכְתִיב וַיִּרְיָצוּהוּ מִן חֲבוֹר.
אֶסְתַּלַּק מִן דָּא, וְאֶתְעַטַר בְּבֵאֵר מִיּוֹם תַּיִם.

וַיִּשְׁלַח פְּרַעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, לְקָרָא לְיוֹסֵף מִיבְעִי
לִיָּה. אֶלָּא וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, דָּא קַדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב, (תהלים קה) עַד עֵת בָּא דְבָרוֹ אִמְרַת

לשון הקודש

שְׁשֹׁמֵר אוֹתָהּ בְרִית הַמִּלָּה, נִקְרָא צְדִיק,
וְאוֹתָהּ הַדְרָגָה שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ
הַתְּעַטְרָה עִמּוֹ, וְמַה שֶׁהָיָה וְעוֹשֶׂהוּ בְּבוֹר
בְּרֵאשׁוֹנָה, הַתְּעַלָּה עִמּוֹ. וְכַתּוּב וַיִּרְיָצוּהוּ
מִן חֲבוֹר. הַתְּעַלָּה מִזֶּה וְהַתְּעַטַר בְּבֵאֵר
מִיּוֹם תַּיִם.

וַיִּשְׁלַח פְּרַעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, הָיָה
צְרִיךְ לְהִיּוֹת לְקָרָא לְיוֹסֵף! אֶלָּא, וַיִּקְרָא
אֶת יוֹסֵף – זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

וּבְעֵצֵב הַלֵּב, שֶׁהָיָה אָסוּר שָׁם. בֵּינוֹן
שֶׁפְּרַעָה שָׁלַח בְּשַׁבִּילוֹ, מַה פְּתוּב?
וַיִּרְיָצוּהוּ. הַתְּפִיָסוֹ לוֹ וְהַחֲזִירוֹ לוֹ דְּבָרֵי
שְׁמָחָה, דְּבָרִים לְשִׂמְחַת אֶת הַלֵּב, מִשּׁוּם
שֶׁהָיָה עָצוּב מִן חֲבוֹר. בָּא רְאֵה,
בְּרֵאשׁוֹנָה נָפֹל בְּבוֹר, וּבְבוֹר הַתְּעַלָּה
אֲחֵר כְּדִי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּטָרַם אִרַע לְיוֹסֵף
אוֹתוֹ הַמַּעֲשָׂה, לָא נִקְרָא צְדִיק. בֵּינוֹן

וַיִּצְרַפְתְּהוּ. עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ, הָדָא הוּא דְכְתִיב
וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, כְּתִיב הָכָא וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, וְכְתִיב
הָתָם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה: וַיְנַלַּח וַיַּחְלֹף שְׂמֵלוֹתָיו, בְּגִין
יִקְרָא דְמַלְכָא, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

רַבִּי אֱלֶעָזָר פִּתַּח, (תהלים קה) וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם. תָּא חַזִּי, דְקַדְשָׁא בְרִיד
הוּא מְנַלְגַּל גְּלַגּוּלִין בְּעֵלְמָא, וּמְקַיִים אַסְרִין וְקַיּוּמִין,
בְּגִין לְקַיִימָא קַיּוּמָא וַגְזָרָה דְאִיחֻז גְזִיר.

דְהָא תַנּוּן, אֵלְמָלָא חֲבִיבֵנו וּרְחִימוּ דְרַחִים קְדָשָׁא
בְרִיד הוּא לְאַבְהֵן, הָוָה אֲתַחֲזִי לְנַחְתָּא יַעֲקֹב
לְמִצְרַיִם בְּשִׁלְשָׁלִי דְפְרֻזְלָא. וּבְרַחֲמֵינוּ דְלַחֲוֹן, שְׁלִטְיָה
לְיוֹסֵף בְּרִיָּה, וְעַבְדֵּי לִיָּה מַלְכָּא דְשִׁלְיָטָא עַל כָּל
אַרְעָא, וְנַחְתּוּ כְלָחוּ שְׁבָטִין בִּיקְרָא, וַיַּעֲקֹב כְּמַלְכָּא.

לשון הקודש

בְּעוֹלָם, וּמְקַיִם נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת כְּדִי לְקַיִם
שְׁבוּעָה וַגְזָרָה שֶׁהוּא גְזִיר.
שְׁחַרְרֵי שְׁנִינֵנו, אִם לֹא שְׁחַבִּיבוּת וְאַהֲבָה
שְׁאַהֲבֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאֲבוֹת,
הִנֵּה רְאוּי לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם
בְּכַבְּלִים שֶׁל בְּרוּל. וּבְאַהֲבָתוֹ אוֹתָם
הַמְלִיךְ לְיוֹסֵף בְּנוֹ, וְעָשָׂה אוֹתוֹ מְלֶכֶךְ
שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל הָאֶרֶץ, וַיְרַדּוּ כָּל הַשְּׁבָטִים
בְּכַבּוֹד, וַיַּעֲקֹב כְּמַלְכֵךְ.

שְׁכַתוֹב (שם קח) עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אֲמַרְתָּ הִי
צְרַפְתְּהוּ. עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ, זֶהוּ שְׁכַתוֹב
וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף. כְּתוּב כָּאֵן וַיִּקְרָא אֶת
יוֹסֵף, וְכְתוּב שָׁם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַיְנַלַּח
וַיַּחְלֹף שְׂמֵלוֹתָיו, בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַמְּלָךְ,
וְהִנֵּה פְרָשׁוּהָ.

רַבִּי אֱלֶעָזָר פִּתַּח, (תהלים קה) וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל
מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם. בֹּא רְאֵה
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַלְגַּל גְּלַגּוּלִים

תָּא חַזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וַיַּעֲקֹב גֵּר
 בְּאֶרֶץ חָם, בֵּינֵן דְּכְתִיב וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם,
 לֹא יִדְעָנָא דַּיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם, אִמַּאי אֲצַטְרִיךְ
 דָּא. אֵלֶּא וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא. וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם, דָּא יַעֲקֹב, דְּהָא בְּגִינִיָּה
 דַּיַּעֲקֹב וּבְנָוֵי, אֶתְתַּ שְׂכִינְתָּא לְמִצְרָיִם. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא גִלְגֵּל גִּלְגֵּל וְגִלְגֵּלִין, (דף קצד ע"א) וְאַחִית לִיָּה לְיוֹסֵף
 בְּקִדְמוּתָא. דְּבִזְכוּתִיָּה אֶתְקַיִים בְּרִית פְּהַדְיָה, וְשְׁלִמְיָה
 עַל כָּל אֲרַעָא.

מַה כְּתִיב, שְׁלַח מִלֶּךְ וַיִּתִּירְהוּ מוֹשֶׁל עַמִּים
 וַיִּפְתַּחְהוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתִיב, (תהלים קמו) "וַיִּתִּיר
 מִתִּיר אֲסוּרִים וְגו', (וְהָא) וְהָכֵא כְּתִיב, שְׁלַח מִלֶּךְ
 וַיִּתִּירְהוּ, אִמַּאי מוֹשֶׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ. אֵלֶּא, שְׁלַח
 מִלֶּךְ, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מוֹשֶׁל עַמִּים, דָּא קִדְשָׁא

לשון הקודש

שְׂבִיכוּתוֹ הַתְּקִימָה הַבְּרִית עִמּוֹ, וְהַשְׁלִיט
 אוֹתוֹ עַל כָּל הָאֲרֶץ.

מַה כְּתוּב? שְׁלַח מִלֶּךְ וַיִּתִּירְהוּ מוֹשֶׁל
 עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב
 (תהלים קמו) ה' מִתִּיר אֲסוּרִים וְגו', וְכֵאן
 כְּתוּב שְׁלַח מִלֶּךְ וַיִּתִּירְהוּ, לְמַה מוֹשֶׁל
 עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ? אֵלֶּא שְׁלַח מִלֶּךְ - זֶה
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מוֹשֶׁל עַמִּים - זֶה
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁלַח מִלֶּךְ - הַמִּלֶּךְ

כֵּאן רָאָה מַה כְּתוּב? (שם) וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל
 מִצְרָיִם וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם. בֵּינֵן שְׂבִיכוּת
 וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם, לֹא יִדְעָנָא שְׂבִיכוּת
 גֵּר בְּאֶרֶץ חָם? לְמַה צְרִיךְ אֶת זֶה? אֵלֶּא,
 וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם - זֶה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם - זֶה יַעֲקֹב.
 שְׂהַרֵי בְּשָׁבִיל יַעֲקֹב וּבְנָוֵי פֶּאֶה הַשְׂכִּינָה
 לְמִצְרָיִם, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִלְגֵּל
 גִּלְגֵּלִים וְהוֹרִיד אֶת יוֹסֵף בְּרַאשׁוֹנָה,

בְּרִיךְ הוּא. שְׁלַח מְלָךְ, מְלָךְ עֲלָאָה שְׁלַח וַיִּתִּירָהּ, וּמֵאֵן אִיהוּ דְשְׁלַח לִיָּה, דָּא מְלָאךְ הַגּוֹאֵל, דְּאִיהוּ מוֹשֵׁל עַמִּים, דְּאִיהוּ מוֹשֵׁל עַל תַּתְּאִי. וְכֹלָא מֵעַם קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ.

וַיִּרְיָצְהוּ חָסֵר וְאִ"ו, וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּהָא לִית מָאן דְּאָסִיר וּפְתַח, בַּר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְתִיב, (איוב יב) יִסְגֵר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח. וּבְתִיב, (איוב לד) וְהוּא יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנָיו וּמִי יִשׁוּרְנוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד, דְּהָא כֹּלָא בֵּיתָה. וּבְתִיב, (דניאל ד) וּכְמַצְפִּיָּה עֶבֶד בְּחִיל שְׁמַיָּא וְדִירֵי אֲרַעָא וְלֹא אִיתִי דִּי יִמְחִי בִּידֵיהּ וַיֹּאמֶר לִיָּה מָה עֲבַדְתָּ. וּבְגִין כֶּךָ בְּתִיב, וַיִּרְיָצְהוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מָאִי וַיִּרְיָצְהוּ. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (איוב לג) יַעֲתֵר אֶל אֱלֹהֵי וַיִּרְצֵהוּ. כְּגוֹוְנָא דָּא וַיִּרְיָצְהוּ מִן הַבּוֹר,

לשון הקודש

וּבְתוֹב (שם לד) וְהוּא יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנָיו וּמִי יִשׁוּרְנוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד, שְׁהַרֵי הַכֹּל בּוֹ, וּבְתוֹב (דניאל ד) וּכְרַצּוֹנוּ עוֹשָׂה בַּצְּבָא הַשְּׁמַיִם וְדִירֵי הָאָרֶץ, וְאִין מִי שְׂיִמְחָה בְּיָדוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה עָשִׂיתָ. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ בְּתוֹב וַיִּרְיָצְהוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מַה זֶה וַיִּרְיָצְהוּ? כְּמוֹ שְׂנֵאמַר (איוב לג)

הַעֲלִיזֵן שְׁלַח וַיִּתִּירָהּ. וּמִי הוּא שְׁשֻׁלַח לִו? זֶה הַמְּלָאךְ הַגּוֹאֵל, שְׁהוּא מוֹשֵׁל עַמִּים, שְׁהוּא מוֹשֵׁל עַל הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל הוּא מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיִּרְיָצְהוּ - חָסֵר וְאִ"ו, וּמִי הוּא? זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם שְׂאִין מִי שְׂאוֹסֵר וּפּוֹתַח, רַק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַתוֹב (איוב יב) יִסְגֵר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח,

וּלְבַתֵּר וַיָּבֵא אֶל פְּרַעֲהַ. דְּבַר אַחַר וַיְרִיזֵהוּ, דְּאַמְשִׁיךְ
עָלֶיהָ חוּטָא דְחָסֵד, לְמִיחָב לִיהַ חֲנָא קַמִּיָּה דְפְרַעֲהַ.
(מָה בְּתִיב), אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעֲהַ, בְּגִין לְאַקְדָּמָא
לִיהַ שְׁלוֹם וּלְמַפְתַּח בְּשְׁלוֹם.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, תָּא חֲזִי, בְּתַחֲוֵא רָשָׁע דְפְרַעֲהַ.
דְּאִיְהוּ אָמַר, (שמות ה) לֹא יִדְעֵתִי אֶת יְיָ, וּפְרַעֲהַ
חֲכִים הָוָה מְכָל חֲרָשׁוֹי. אֲלָא וַדַּאי שְׂמָא דְאֱלֹהִים
הָוָה יָדַע, דְּהָא בְּתִיב, הִנְמַצָּא כֹּזֵה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ
אֱלֹהִים בּוֹ. וּבְגִין דְּמִשָּׁה לָּא אַתָּא לְנַפְיָה אֲלָא בְשְׂמָא
דִּי וְלֹא בְשְׂמָא דְאֱלֹהִים. וַדַּא הָוָה קִשְׂיָא קַמִּיָּה
מְכָלָא, דְּאִיְהוּ הָוָה יָדַע דְּהָא שְׂמָא דְאֱלֹהִים שְׁלִיט
בְּאַרְעָא. וּבְשְׂמָא דִּי לָא הָוָה יָדַע, וְעַל דָּא קִשְׂיָא
קַמִּיָּה שְׂמָא דָּא.

וַדַּא הוּא דְכְּתִיב (שמות ט) וַיַּחֲזֹק יְיָ אֶת לֵב פְּרַעֲהַ,

לשון הקודש

וַדַּאי הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים הִנָּה יוֹדַע, שְׁהַרִי
כְּתוּב הִנְמַצָּא כֹּזֵה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים
בּוֹ. וּמִשׁוֹם שְׂמִשָּׁה לֹא בָּא אֵלָיו אֲלָא
בְּשֵׁם שֶׁל ה', וְלֹא בְּשֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים, וְהַ
הִנָּה קִשְׂהָ לְפָנָיו מִן הַכֹּל, שֶׁהוּא הִנָּה יוֹדַע
שְׁהַרִי הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בְּאַרְצָא,
וּבְשֵׁם שֶׁל ה' לֹא הִנָּה יוֹדַע, וְעַל בֵּין קִשְׂהָ
לְפָנָיו הַשֵּׁם הַזֶּה.

וַחֲזוּ שְׂכַתוּב (שם ט) וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב

יַעֲתֵר אֶל אֱלֹהֵי וַיְרִיזֵהוּ. כְּמוֹ כֵּן וַיְרִיזֵהוּ
מִן הַבּוֹר, וְאַחַר כֵּךְ וַיָּבֵא אֶל פְּרַעֲהַ. דְּבַר
אַחַר וַיְרִיזֵהוּ, שְׁהַמְשִׁיךְ עָלָיו חוּטָא שֶׁל
חָסֵד לְתַת לוֹ חֵן לְפָנָי פְּרַעֲהַ. אֱלֹהִים
יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעֲהַ, כְּדִי לְהַקְדִּים לוֹ
שְׁלוֹם וּלְמַפְתַּח בְּשְׁלוֹם.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, בָּא רָאֵה, בְּאוֹתוֹ פְּרַעֲהַ
הָרָשָׁע, שֶׁהוּא אָמַר (שמות ד) לֹא יִדְעֵתִי אֶת
ה', וּפְרַעֲהַ הִנָּה חֲכָם מְכָל מְכַשְׁפָּיו, אֲלָא

דְּמַלְהָ דָּא הָוָה אֲתַקּוּף לְבֵיתָ, וְאַקְשֵׁי לֵיהּ. וְעַל דָּא
מִשָּׁה לֹא אֹדַע לֵיהּ מְלָה דְשָׂמָא אַחְרָא, אֲלֵא שְׂמָא
דִּי בְּלַחְדוּדוּי, וְאוּקְמוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי בְּיָי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהֵי לְשַׁבַּת
וְגו'. מִי בְּיָי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהֵי לְשַׁבַּת, דְּאִסְתַּלַּק
מֵעַל בְּרַסֵי יְקָרִיָּה, (ס"א על בְּרַסֵי יְקָרִיָּה לְעִילָא) וְלֹא אֲתַגְלִי
לְתַתָּא. בְּשַׁעְתָּא דְלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ זַבְּאִין בְּעֵלְמָא, הָא
אִיהוּ אִסְתַּלַּק מִנֵּיָּהוּ, וְלֹא אֲתַגְלִי לְהוּ. הַמְּשַׁפִּילֵי
לְרֵאוֹת, בְּשַׁעְתָּא דְאֵינוֹן זַבְּאִין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֵלְמָא.
קַדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא נְחִית בְּדַרְגוּי לְקַבְּלַהוֹן דְּתַתָּא,
לְאֲשַׁנְחָא עַל עֵלְמָא, לְאוּטְבָא לְהוּ.

דְּהָא פִּד זַבְּאִין לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֵלְמָא, אִיהוּ
אִסְתַּלַּק, וְאַסְתִּיר אַנְפִּין מִנֵּיָּהוּ, וְלֹא אֲשַׁנְחָ
עֲלֵיָּהוּ. בְּגוּן דְּצַדִּיקָיָא אֵינוֹן יְסוּדָא וְקִיּוּמָא דְעֵלְמָא,

לשון הקודש

בעולם, הרי הוא מסתלק מהם ולא מתגלה להם. המשפילי לראות – בשעה שהצדיקים הם נמצאים בעולם, הקדוש ברוך הוא יורד בדרגותיו כנגד התחתונים להשגיח על העולם, להיטיב להם.

שְׁתַּרְי בְּשַׁאִין נְמַצָּאִים הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם, הוּא מְסַתַּלַּק וּמְסַתִּיר מֵהֶם פְּנִים וְלֹא מְשַׁנְחָ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם

פרעה. שד"כ זה היה מחזק את לבו ומקשה אותו, ועל פן משה לא הודיע לו דבר של שם אחר, אלא השם של ה' לְבָדוּ, וּפְרִשׁוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי בַּה' אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהֵי לְשַׁבַּת וְגו'. מִי בַּה' אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהֵי לְשַׁבַּת – שֶׁהַתַּעֲלָה מֵעַל כִּפְסָא כְּבוֹדוֹ, וְעַל כִּפְסָא כְּבוֹדוֹ לְמַעְלָה וְלֹא הַתְּגַלָּה לְמַטָּה. בְּשַׁעְתָּא שַׁאִין נְמַצָּאִים צַדִּיקִים

דְּכַתִּיב, (משלי י) וְצַדִּיק יִסֹּד עוֹלָם.

וְעַל דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לָא גַלִּי שְׁמִיָּה
 קְדִישָׁא, בְּר לְיִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדוּדֵי, דְּאִינוּן חוֹלְק
 עַדְבִּיָּה וְאַחֲסִנְתִּיָּה. וְעֲלֵמָא פְּלִיג לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ
 הוּא לְמַמְנָן תְּרִיסִין, וְהָא אֲתַמָּר. דְּכַתִּיב, (דברים לב)
 בְּהִנָּחַל עֲלִיוֹן גּוֹיִם וְגו'. וְכַתִּיב, כִּי חֵלֵק יְיָ עִמּוֹ
 יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

רַבִּי חֵיָּא וְרַבִּי יוֹסִי חֲזוּ אֲזִלִּי בְּאַרְחָא. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי לְרַבִּי חֵיָּא, תְּנוּהֵנָּא עַל הָא דְקָאֲמַר
 שְׁלֹמֹה, כָּל מְלוֹי (מילין) סְתִימִין וְלֹא אֲתִיְדַעוּן, דְּהָא
 קַהֲלַת סְתִימִים (מילין) סְתִימִין.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים לֹא יוּכַל אִישׁ
 לְדַבֵּר לֹא תִשְׁבַּע עֵין לְרֵאוֹת וְלֹא תִמְלֵא אֵזֶן
 מִשְׁמוֹעַ. כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים

לשון הקודש

חבל נחלתו.

רַבִּי חֵיָּא וְרַבִּי יוֹסִי חֲזוּ הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֵיָּא, תְּמַהֲנִי עַל זֶה
 שְׁאָמַר שְׁלֹמֹה, כָּל הַדְּבָרִים וְהַמְלִיטוּ
 סְתוּמִים וְלֹא נוֹדְעִים, שְׁחֵרֵי קַהֲלַת סְתוּמִים
 וְהַמְלִיטוּ הַסְתוּמִים.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים
 לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׁבַּע עֵין

היסוד והקיום של העולם, שכתוב (משלי י)
 וצדיק יסוד עולם.

וְעַל כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא גֵלַה אֵת
 שְׁמוֹ הַקְדוּשׁ, רַק לְיִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, שֶׁהֵם
 חֵלֵק גּוֹרְלוֹ וְנִחְלָתוֹ, וְאֵת הָעוֹלָם חֵלֵק
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַמְנִים מְגַנְיִים, וְהִגִּיד
 נִתְבָּאָר, שְׁכַתוּב (דברים לב) בְּהִנָּחַל עֲלִיוֹן
 גּוֹיִם וְגו', וְכַתוּב כִּי חֵלֵק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב

אינין למללא, דקאמר לא יוכל איש לדבר. ולא
 תשבע עין לראות ולא תמלא און משמוע, מאי
 טעמא אלין. אלא בגין דתרין מנהון, ואינין עיינין
 ואודנין, לא קיימין ברשותיה דבר נש, ופומא איהו
 ברשותיה. וכל (פה) אלין תלת לא יכלין לאשלמא
 כלא, ולאדבקא כלא.

אמר רבי חייא, הכי הוא, דדבורא דבר נש לא
 יביל למללא, ועיינין למחמי, ואודנין
 למשמע, ואין כל חדש תחת השמש. ותא חזי, אפילו
 ברין וקסטורין, דעבד קדשא ברוך הוא תחת
 השמש, לא יכלין למללא כל מלון דעלמא, ועינא
 לא יביל (דף קצה ע"ב) למשלט ולמחמי, ואודנא למשמע.
 ובגין כך שלמה דהוה ידע כל מלה, הוה אומר דא.

לשון הקודש

אמר רבי חייא, כך זה, שדבור של אדם
 לא יכול לדבר, והעינים לראות והאזנים
 לשמע, ואין כל חדש תחת השמש. ובא
 ראה, אפלו בריות ורוחות שעשה
 הקדוש ברוך הוא תחת השמש לא
 יכולים לדבר כל דברי העולם, והעין לא
 יכולה לשלט ולראות והאזן לשמע.
 ומשום כך שלמה שהיה יודע כל דבר
 היה אומר את זה.

לראות ולא תמלא און משמע. כל
 הדברים יגעים, וכי כל הדברים יגעים
 הם לדבור שאמר לא יוכל איש לדבר?
 ולא תשבע עין לראות ולא תמלא און
 משמע, מה הפעם אלו? אלא משום
 ששנים מהם, והם העינים והאזנים, לא
 עומדים ברשותו של האדם, והפה הוא
 ברשותו, וכל ומה שלשית הללו לא
 יכולים להשלים את הכל ולהשיג את
 הכל.

וְתָא חַוִּי, כָּל עוֹבְדֵי דְעֵלְמָא, בְּכַמָּה קַסְטְרִין תְּלִיין,
 וְכָל בְּנֵי עֵלְמָא לָא יָדְעִין, וְלֹא מְשַׁנְיָחִין עַל
 מַה קְוִימֵי בְּעֵלְמָא, וְאַפִּילוּ שְׁלֵמָה מְלַכָּא, דְּהוּהַ חֲפִים
 מִכָּל בְּנֵי עֵלְמָא, לָא יָכִיל לְקוּימָא בְּהוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ גַּם
 אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלֵי אֲשֶׁר לֹא יִמָּצֵא
 הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. תָּא חַוִּי,
 זַכָּאִין אֵינוֹן דְּמַשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵי תָא וְיָדְעֵי לְאַסְתַּכְּלָא
 בְּרוּחָא (ס"א בְּרִיא) דְּחֻכְמָתָא.

אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ, כָּל עוֹבְדֵי דְעֵבֶד
 קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בְּעֵלְמָא, בְּכָל עוֹבְדָא וְעוֹבְדָא,
 אִית דְּרִנָּא מְמַנָּא עַל הַהוּא עוֹבְדָא בְּעֵלְמָא, הֵן לְטַב
 הֵן לְבִישׁ. מְנַחֵן דְּרִנִּין לִימִינָא, וּמְנַחֵן דְּרִנִּין
 לְשִׁמְאָלָא. אֲזִיל בַּר נֶשׁ לִימִינָא, הַהוּא עוֹבְדָא דְעֵבֶד,

לשון הקודש

עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. בֵּא רָאָה, אֲשֶׁרִי
 אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה וַיִּוְדְעִים
 לְהַסְתַּכְּלָא בְּרוּחַ (בְּסוּדוֹ) שֶׁל הַחֻכְמָה.

אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ – בְּכָל
 הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה הַקֹּדֶשׁ בְּרִוְדָה הוּא
 בְּעוֹלָם, בְּכָל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה יֵשׁ דְּרִנָּה
 מְמַנָּה עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב
 וְהֵן לְרַע. מִהֶם דְּרִגוֹת לְמִין, וּמִהֶם דְּרִגוֹת

זַכָּא וְרָאָה, כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם תְּלוּיִים
 בְּכַמָּה רוּחוֹת, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים
 וְלֹא מְשַׁנְיָחִים עַל מַה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם,
 וְאַפִּילוּ שְׁלֵמָה הַמְּלִךְ, שֶׁהִיָּה חֲכָם מִכָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם, לֹא יָכִיל לְעַמּוֹד בְּהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפָה
 בְּעֵתוֹ גַּם אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלֵי
 אֲשֶׁר לֹא יִמָּצֵא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר